

Inhoud

Inleiding	1
Aanleiding voor dit boek	2
Verantwoording	2
Indeling	3
Literatuur	4
1 De professe van de neuroverpleegkundige	5
<i>Paul van Keeken, Marria Wester</i>	
1.1 Inleiding	5
1.2 De neuroverpleegkundige, een bijzondere verpleegkundige	6
1.3 De domeinen van de neuroverpleegkunde	9
1.4 Professionele rollen	19
1.5 Taakgebieden van de neuroverpleegkundige	23
1.6 Kerncompetenties van de neuroverpleegkundige	26
1.7 Kenmerken en vereisten van multidisciplinaire samenwerking	26
1.8 Beroepsontwikkeling en belangenbehartiging	29
Literatuur	32
2 Anatomie en fysiologie van het zenuwstelsel	33
<i>Henk Hoff, Jan Kuks</i>	
2.1 Inleiding - cellen van het zenuwstelsel	33
2.2 Het perifere zenuwstelsel	35
2.3 Het centrale zenuwstelsel	37
2.4 Ruggenmerg	39
2.5 Hersenstam en kleine hersenen	43
2.6 De grote hersenen	46
2.7 Belangrijke baansystemen	49
2.8 De effectoren van het zenuwstelsel	56
Literatuur	58

3	Funcities en stoornissen	59
	<i>Paul van Keeken, Hanna van Hemert-van der Poel</i>	
3.1	Inleiding	59
3.2	Algemene mentale functies: bewustzijn, aandacht, vermoeidheid, slapen	60
3.3	Mentale functies (cognitieve functies, emotie en gedrag)	66
3.4	Sensorische functies en pijn	80
3.5	Stem en spraak	85
3.6	Spierfuncties en bewegingsfuncties	86
	Literatuur	91
4	Ethiek	93
	<i>Carlo Leget</i>	
4.1	Inleiding	93
4.2	Normen en waarden	94
4.3	Denkroutes en soorten ethiek	95
4.4	Autonomie en de wil van de patiënt	103
4.5	Stappenplan voor casuïstiek	105
	Literatuur	107
5	Neuro-acute zorg	109
	<i>Marria Wester, Daphna Hoefnagel, Jan Kuks</i>	
5.1	Inleiding	109
5.2	Onderzoek van de comateuze patiënt	112
5.3	Verhoogde intracraniale druk	116
5.4	Acute hersenbeschadiging	124
5.5	Letsel van wervelkolom en ruggenmerg	140
5.6	Gegeneraliseerde spierzwakte	147
5.7	De behandeling van hypertensie, verhoogde temperatuur en pijn	150
5.8	Delier	154
5.9	Voeding	158
5.10	De donorprocedure	159
	Literatuur	160
6	Communicatie	165
	<i>Hanneke Kalf, Renske de Vries</i>	
6.1	Inleiding	165
6.2	Prevalentie van neurologische taal- en spraakstoornissen	166
6.3	Neurologische taal- en spraakstoornissen	167
6.4	Communiceren met patiënten met taal- of spraakstoornissen	174
	Literatuur	180

7	Mobiliteit	183
	<i>Paul van Keeken, Berna Rood, Marria Wester</i>	
7.1	Inleiding	183
7.2	Wat is motoriek?	184
7.3	Besturing van het motorische systeem	186
7.4	De organisatie van bewegen	187
7.5	Psychomotoriek en sensomotoriek	190
7.6	Mobiliteit, observatie van mobiliteit en klinimetrie	192
7.7	Mobiliteit bij de ziekte van Parkinson	194
7.8	Mobiliteit bij een beroerte	199
7.9	Mobiliteit bij neuromusculaire aandoeningen	204
	Literatuur	207
8	Wassen, kleden en persoonlijke verzorging	209
	<i>Miebet van der Smagt</i>	
8.1	Inleiding	209
8.2	Stoornissen in wassen, kleden en persoonlijke verzorging	210
8.3	Problemen bij wassen, kleden en persoonlijke verzorging bij enkele neurologische ziektebeelden	223
8.4	Verpleegkundige interventies (acuut, revalidatie, palliatief)	226
	Literatuur	227
9	Eten en drinken	229
	<i>Berna Rood</i>	
9.1	Inleiding	229
9.2	Definities en indeling	229
9.3	Neurologische oorzaken van kauw- en slikstoornissen	231
9.4	Beïnvloedende factoren	232
9.5	Gevolgen van eet- en drinkproblemen	242
9.6	Eet- en drinkproblemen bij neurologische ziektebeelden	245
	Literatuur	250
10	Toiletgang	253
	<i>Will Somers</i>	
10.1	Inleiding stoornissen in de neurale aansturing van de uitscheidingsprocessen van blaas en darm	253
10.2	Neurale regulatie van blaas en darmen: functionele aansturing	254
10.3	Ordering continentiestoornissen en onderbreking van de neurale regulatie	262
10.4	(Her)leren van controle over automatische	

	functies blaas en darm	267
10.5	Verpleegkundig management bij continen- stoornissen	272
10.6	Tot slot	273
	Literatuur	274
11	Arbeid en huishouden	275
	<i>Bart van Oosteren</i>	
11.1	Inleiding	275
11.2	Arbeid versus huishouden	276
11.3	Neurologische aandoeningen	277
11.4	Spectrum van klachten	279
11.5	Arbeidsre-integratie na een neurologische aandoening	282
	Literatuur	288
12	Dagbesteding en vrije tijd	289
	<i>Karin Kanselaar</i>	
12.1	Inleiding	289
12.2	Wet- en regelgeving	290
12.3	Dagbesteding	293
12.4	Vervoer	294
12.5	Hobby en vrije tijd	296
12.6	Ondersteunende instanties	297
13	Seksualiteit en (neuro)verpleegkundige zorg	301
	<i>Marria Wester</i>	
13.1	Inleiding	301
13.2	Seksuele gezondheid	302
13.3	Seksueel functioneren: het zenuwstelsel	304
13.4	Problemen met seksualiteit door neurologische stoornissen	309
13.5	Taken van de neuroverpleegkundige op het gebied van seksualiteit	318
13.6	Tot slot	322
	Literatuur	322
14	De rol van naasten, hulpverleners en zorgsystemen	325
	<i>Marjan Hurkmans, Go Verheijden</i>	
14.1	Inleiding	325
14.2	De betekenis van externe factoren voor het functioneren met een neurologische aandoening	326
14.3	De naaste familie	327
14.4	Coping van de naasten	331
14.5	Hulpverleners in de gezondheidszorg	333
	Literatuur	337

Bijlage: De inzet van hulpmiddelen	339
<i>Geert Teerling</i>	
Inleiding	339
Hulpmiddelen voor mensen met functioneringsproblemen	339
Literatuur	343
Over de redactie	345
Over de auteurs	347
Register	351